

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE OUVRANT LA PROCEDURE D'INSCRIPTION SUR LA LISTE DE SAUVEGARDE COMME ENSEMBLE DES FACADES ET TOITURES DU BATIMENT A FRONT DE RUE ET DE LA TOTALITE DES AUTRES EDIFICES DE L'ANCIENNE COMPAGNIE DES BRONZES SISE RUE RANSFORT 27 A MOLENBEEK-SAINT-JEAN.

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE OPENING VAN DE PROCEDURE TOT INSCIJFING OP DE BEWAARLIJST ALS GEHEEL VAN DE GEVELS EN BEDAKINGEN VAN HET GEBOUW AAN DE STRAATKANT EN VAN HET GEHEEL VAN DE ANDERE GEBOUWEN VAN DE VROEGERE "COMPAGNIE DES BRONZES" GELEGEN RANSFORTSTRAAT 27 TE SINT-JANS-MOLENBEEK.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 7 et 8;

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op artikels 7 en 8;

Sur la proposition du Ministre de la Région de Bruxelles-Capitale ayant les Monuments et les Sites dans ses attributions;

Op de voordracht van de Minister van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest belast met Monumenten en Landschappen;

Après en avoir délibéré,

Na beraadslaging,

ARRETE :

BESLUIT :

Article unique :

Conformément aux dispositions des articles 7 et 8 de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, nous autorisons l'ouverture de la procédure d'inscription sur la liste de sauvegarde comme ensemble, en raison de sa valeur historique et artistique précisée dans la notice annexée au présent arrêté, des façades et toitures du bâtiment à front de rue et de la totalité des autres édifices de l'ancienne Compagnie des Bronzes sise rue Ransfort 27 à Molenbeek-Saint-Jean, connus au cadastre de Molenbeek-Saint-Jean, 3ème division, section B, 3ème feuille, parcelle n°931 K.

La délimitation de l'ensemble ci-dessus est reprise sur la plan annexé au présent arrêté.

Bruxelles, le 13/4/95

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale.

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé du Logement, de l'Environnement, de la conservation de la Nature et de la Politique de l'Eau et des Monuments et des Sites.

Artikel 1 :

Overeenkomstig de bepalingen van artikelen 7 en 8 van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed, verlenen wij de toelating voor de opening van de procedure tot inschrijving op de bewaarlijst als geheel, omwille van hun historische en artistieke waarde, zoals nader bepaald in de nota bijgevoegd aan dit besluit, van de gevels en bedakingen van het gebouw aan de straatkant en van het geheel van de andere gebouwen van de vroeger "Compagnie des Bronzes" gelegen Ransfortstraat 27 te Sint-Jans-Molenbeek, bekend ten kadaster te Sint-Jans-Molenbeek, 3de afdeling, sectie B, 3de blad, perceel nr 931 K.

De afbakening van hierboven vermeld geheel wordt aangeduid op het plan bijgevoegd aan dit besluit.

Brussel, 13/4/95

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud en Waterbeleid en Monumenten en Landschappen.

Charles PICQUÉ.

Didier GOSUIN.

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE OUVRANT LA PROCEDURE D'INSCRIPTION SUR LA LISTE DE SAUVEGARDE COMME ENSEMBLE DES FACADES ET TOITURES DU BATIMENT A FRONT DE RUE ET DE LA TOTALITE DES AUTRES EDIFICES DE L'ANCIENNE COMPAGNIE DES BRONZES SISE RUE RANSFORT 27 A MOLENBEEK-SAINT-JEAN.

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE OPENING VAN DE PROCEDURE TOT INSCIJVING OP DE BEWAARLIJST ALS GEHEEL VAN DE GEVELS EN BEDAKINGEN VAN HET GEBOUW AAN DE STRAATKANT EN VAN HET GEHEEL VAN DE ANDERE GEBOUWEN VAN DE VROEGERE "COMPAGNIE DES BRONZES" GELEGEN RANSFORTSTRAAT 27 TE SINT-JANS-MOLENBEEK.

DESCRIPTION SOMMAIRE ET JUSTIFICATION DE L'INTERET SELON L'ARTICLE 2, 1° DE L'ORDONNANCE DU 4 MARS 1993

BEKNOPT BESCHRIJVING EN MOTIVERING VAN HET BELANG VOLGENS ARTIKEL 2, 1° VAN DE ORDONNANTIE VAN 4 MAART 1993.

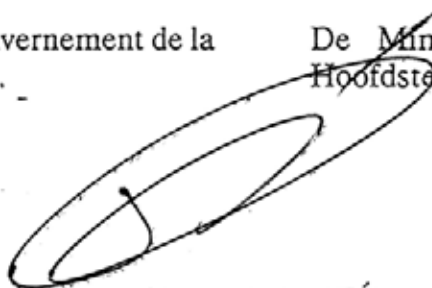
Vu pour être annexé à l'arrêté du

13/4/93

Gezien om bij het besluit van 13/4/93 gevoegd te worden.

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale.

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

Charles PICQUÉ.

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé du Logement, de l'Environnement, de la conservation de la Nature et de la Politique de l'Eau et des Monuments et des Sites.

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud en Waterbeleid en Monumenten en Landschappen.

Didier GOSUIN.

PROPOSITION D'INSCRIPTION SUR LA LISTE DE SAUVEGARDE

Titre: ensemble
Commune: Molenbeek
Dénomination: ancienne Compagnie des bronzes
Adresse: rue Ransfort 27
Réf. cadastrale: 3ème division, section B, 3ème feuille, parcelle n° 931 k

Description sommaire:

Ensemble de cinq bâtiments industriels construits entre 1887 et 1912 par l'architecte Victor Tinant pour les parties les plus récentes, et ayant servi de fonderie pour la Compagnie des bronzes.

Les bâtiments encore visibles aujourd'hui (des traces au sol révèlent la présence d'autres bâtiments) sont disposés autour d'une cour pavée donnant sur la rue Ransfort.

Selon l'Inventaire du Patrimoine Immobilier industriel et social bruxellois, de l'asbl La Fonderie,

- seule l'ancienne maison patronale (à rue) a été rénovée, ne conservant que les façades et la charpente de toiture. Il s'agit d'une maison de quatre sur deux travées et trois niveaux sous toit en pavillon en ardoise. Seule la façade à rue a bénéficié d'un traitement décoratif; travées centrales formant avant-corps, à bossages en pierre au rez-de-chaussée. Rez limités par un bandeau se prolongeant sur une extension basse de deux travées sous pavillon de zinc, faisant pendant au mur de clôture du site. Les baies des étages sont surbaissées et sans encadrement. Le bâtiment est actuellement occupé par l'asbl La Fonderie. (1)

- Face à la maison, longue construction de seize sur trois travées à versants en tuiles perpendiculaire à la rue Ransfort et formant pignon sur celle-ci. maçonnerie de briques apparentes sauf sur le pignon enduit avec imitation de joints, percée de baies surbaissées en fonte. Plancher des combles en bois portant sur un rang de colonnettes en fonte. Accolé à la maison, petite annexe de trois travées sous bâtière en tuiles. (2)

- Implanté latéralement sur le site, ancien hall de montage des bronzes monumentaux constituant l'extrémité d'un bâtiment dont il ne subsiste que les premières assises. Façade de deux travées rythmées de pilastres, percée de baies superposées surbaissées à châssis en fonte, inscrites dans des arcades de même profil. Façade arrière comportant une très large porte cintrée démontable pour permettre le passage de sculptures monumentales. Toiture à croupe en tuiles sur charpente en bois. Bâtiment d'un seul niveau équipé d'un pont roulant dont les rails portent sur deux retraits de la maçonnerie. (3)

- En fond de parcelle, hall de moulage des bronzes monumentaux flanqué de deux petites annexes.

- Bâtiment principal implanté en large avec entrée axiale dont le linteau est démontable pour permettre le passage de pièces de grandes dimensions. Construction de briques de onze travées et un niveau dont la toiture à versants a disparu. Murs rythmés (et renforcés) intérieurement d'arcades cintrées sous lesquelles s'inscrivent les baies surbaissées. Pont roulant dont les rails portent d'une part sur un retrait de maçonnerie et d'autre part, sur un rang de dix colonnes en fonte. Pavement de briques en grande partie disparu ou défoncé. Derrière ce bâtiment, espace correspondant à une étroite construction - anciennement sous toit à versants - abritant les fours de fusion et à étuver. (6).

- Ancien atelier de sculpture: petit édifice de briques sous toiture de tuiles en appentis percé de deux baies surbaissées (façade latérale) et de trois baies cintrées ou en anse de panier formant triplet (façade avant). Flancher des combles sur voussettes de briques. (4)

- Ancien hall de fusion, puis atelier de dérochage, de quatre sur deux travées, renforcé intérieurement d'arcades cintrées aveugles. Bâtiment également équipé, à l'origine, d'un pont roulant dont seuls subsistent les rails. (5).

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier:

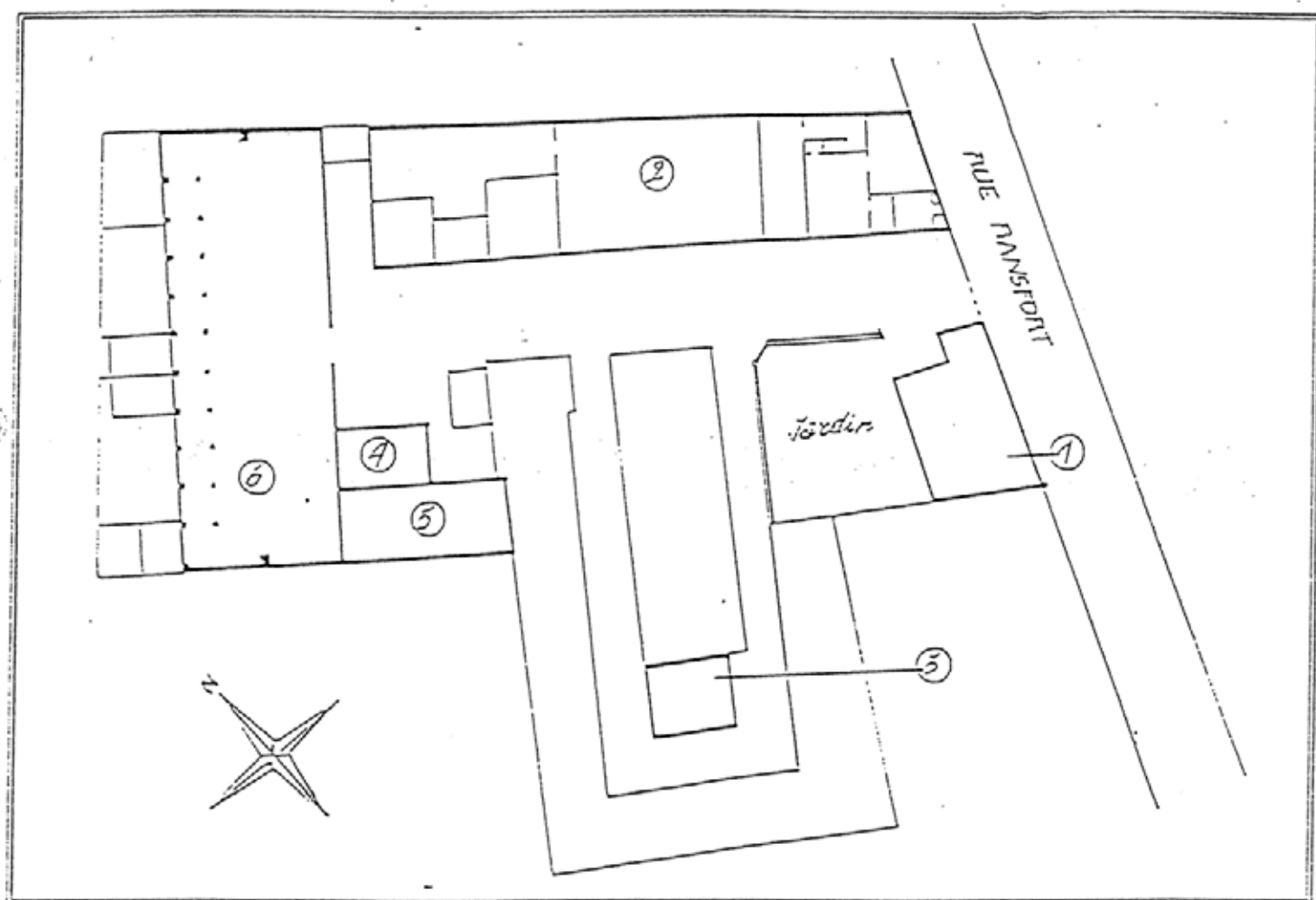
Intérêt historique et artistique:

La Compagnie des Bronzes s'est implantée à Molenbeek, au coeur du Manchester Belge, parce que ses ateliers de la rue d'Assaut, au pied de la cathédrale, étaient trop étroits. Six autres fonderies existaient à l'époque, elle fut la seule à fondre du bronze d'art. Son histoire est fortement liée au succès du bronze. L'entreprise connut son apogée à la fin du XIXème siècle et maintint ses activités pendant la première moitié du XXème siècle. Un changement de propriétaire allait précipiter l'entreprise vers la faillite, prononcée en 1979. Deux ans après la vente du site à une brasserie locale, qui voulait en faire une bouteillerie, un groupe d'habitants parvint à sauver le site pour lui donner une nouvelle vocation.

Le site en lui-même présente surtout un intérêt lié à l'évolution de son activité et sa contribution à l'histoire de l'art en Belgique et à l'étranger. Les modèles en plâtre et les archives ont été sauvés en grande partie. D'illustres sculpteurs sont passés par là, attirés par le savoir-faire de ses ouvriers. Des oeuvres célèbres sont sorties de ses ateliers tels le Taureau de Liège, le Brabo d'Anvers, les petits personnages du Sablon.

L'agencement des bâtiments sur le site, avec ses ruelles, la maison de direction et la disposition des ateliers constitue un type d'implantation industrielle significatif et intéressant correspondant bien aux mentalités de la seconde moitié du dix-neuvième siècle. Le jeu des colonnes de fonte, des arcades et des fenêtres cintrées, l'appareillage très simple des constructions, constituent

également un intérêt architectural, donc artistique, motivant la proposition d'inscription sur la liste de sauvegarde.

VOORSTEL TOT INSCHRIJVING OP DE BEWAARLIJST

Titel : Geheel
Gemeente: Molenbeek
Naam : Voormalige "Compagnie des bronzes"
Adres : Ransfortstraat 27
Kadastrale gegevens : 3de afdeling, sectie B, blad 3, perceel n° 931 k

Beknopte beschrijving :

Geheel van vijf industriële gebouwen die tussen 1887 en 1912 opgetrokken werden door de architect Victor Tinant voor de meest recente gedeelten, en als smelterij voor de "Compagnie des bronzes" dienst deed.

De gebouwen die vandaag nog overblijven (sporen op de grond verraden de vroegere aanwezigheid van nog andere gebouwen), liggen rondom een geplaveid binnenhof dat op de Ransfortstraat uitgaat.

Volgens de inventaris van het industrieel en sociaal gebouwenpatrimonium van Brussel van de VZW La Fonderie,

- werd enkel het oude huis van de directeur (aan de straat) vernieuwd waarbij enkel de gevels en het dakgebinte bewaard bleven. Het betreft een huis van vier op twee traveeën en drie verdiepingen met een paviljoendak van leisteen. Enkel de straatgevel werd versierd: de centrale traveeën vormen een uitbouw met een versiering in steen op het gelijkvloers. De verdieping wordt door een gladde lijst begrensd die verder doorloopt op een lage uitbreiding van twee traveeën onder een zinken paviljoen dat bij de afsluitingsmuur van de site hoort. De vensteropeningen op de verdiepingen zijn gedrukt en zonder omlijsting. Het gebouw wordt momenteel gebruikt door de VZW La Fonderie. (1)

- Tegenover het huis staat een lange constructie van zestien op drie traveeën met dakhellingen, bedekt met dakpannen en haaks op de Ransfortstraat, vanwaar de topgevels zichtbaar zijn. Duidelijk metselwerk in baksteen, behalve op de bepleisterde topgevel met imitatie van voegen. Gedrukte vensteropeningen in gietijzer. De houten vloeren rusten op een rij van gietijzeren zuiltjes. Tegen het huis staat een kleine annex van drie traveeën onder een dak met dakpannen. (2)

- Aan de zijkant van het perceel ligt de oude montagehal voor monumentale bronzen voorwerpen die het uiteinde van een gebouw vormt waarvan nog enkel de eerste funderingen overblijven. Gevel met twee traveeën die door pilasters een bepaald ritme krijgen en waarin boven elkaar geplaatste, gedrukte vensteropeningen in gietijzer zitten, ingewerkt in arcades met eenzelfde profiel. De achtergevel omvat een heel grote gewelfde en verplaatsbare poort om de doorgang van monumentale beeldhouwwerken mogelijk te maken. Schilddak met dakpannen op een houten gebinte. Gebouw met één verdieping en uitgerust

met een portaalkraan waarvan de rails op twee inspringingen van metselwerk steunen. (3)

- Achteraan het perceel bevindt zich de hal met gietvormen voor de monumentale bronzen voorwerpen; ernaast twee kleine bijgebouwen.

- In de breedte ingeplant hoofdgebouw met ingang in het midden waarvan de bovendorpel verplaatsbaar is om de doorgang van grote stukken mogelijk te maken. Constructie in baksteen met elf traveeën en één verdieping waarvan de dakhellingen verdwenen zijn. (Versterkte) muren die binnenin door gewelfde arcades een bepaald ritme krijgen en waaronder zich gedrukte vensteropeningen bevinden. Portaalkraan waarvan de rails enerzijds op een inspringing van metselwerk en anderzijds op een rij van tien gietijzeren kolommen rusten. Grotendeels verdwenen of beschadigd plaveisel in baksteen. Achter dit gebouw komt de ruimte overeen met een nauwe constructie - vroeger onder een dakhelling - waar zich de smelt- en bakovens bevonden. (6)

- Voormalig atelier voor beeldhouwwerk: klein bakstenen gebouw onder een afdak met dakpannen en twee gedrukte vensteropeningen (laterale gevel) en drie gewelfde vensteropeningen of een drievuldigheidsvenster (voorgevel). De vloerplaat van de kapconstructie rust op stenen gewelven. (4)

- Oude smelthal, vervolgens atelier voor afbijting, van vier op twee traveeën die inwendig met blinde gewelfde arcades versterkt zijn. Gebouw dat oorspronkelijk eveneens met een portaalkraan uitgerust was maar waarvan nu enkel nog de rails overblijven. (5)

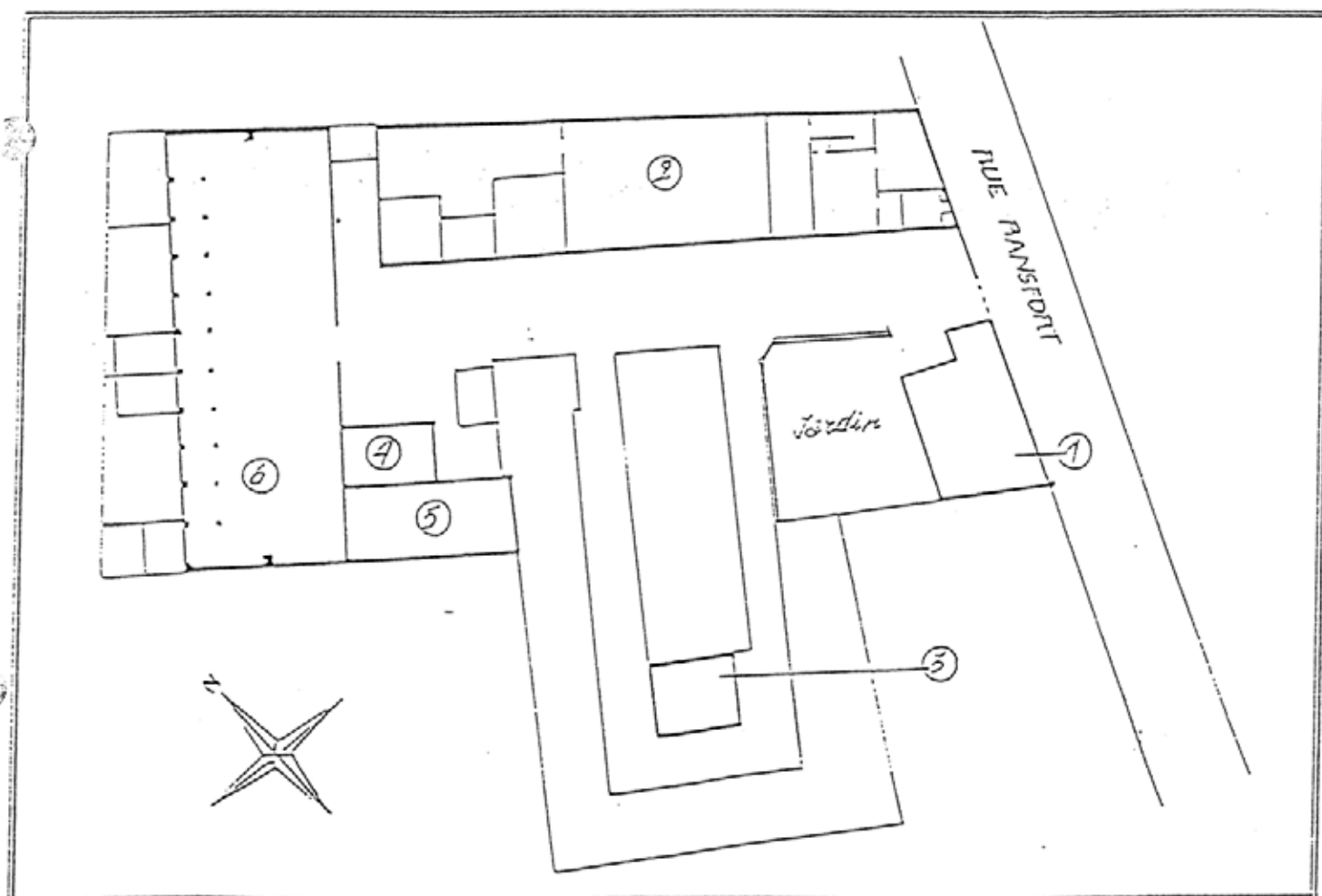
Belang van het goed volgens artikel 2, paragraaf 1, bepaald in de Ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerend erfgoed :

Historisch en artistiek belang :

De "Compagnie des bronzes" vestigde zich te Molenbeek, in het hart van het Belgische Manchester omdat haar ateliers in de Stormstraat, aan de voet van de kathedraal, te klein waren. Er bestonden destijds nog zes andere gieterijen maar zij was de enige gieterij voor bronzen kunstvoorwerpen. Haar geschiedenis hangt nauw samen met het succes van het brons. De onderneming kende haar hoogtepunt op het einde van de XIX^{de} eeuw en behield haar activiteiten tijdens de eerste helft van de XX^{ste} eeuw. Een verandering van eigenaar versnelde het faillissement dat in 1979 uitgesproken werd. Twee jaar na de verkoop van het terrein aan een lokale brouwerij die er een flessenfabriek wilde vestigen, slaagde een groep bewoners erin om het domein te redden en het een nieuwe bestemming te geven.

Het belang van de site zelf is vooral verbonden aan de evolutie van haar activiteiten en de bijdrage aan de kunstgeschiedenis in België en in het buitenland. De modellen in gips en de archieven werden voor het merendeel gered. Illustere beeldhouwers zijn er komen kijken, aangetrokken door de knowhow van de arbeiders. Beroemde werken zoals de Stier van Luik, Brabo van Antwerpen, de kleine personages van Sablon komen uit deze ateliers.

De inrichting van de gebouwen op de site met zijn straatjes, het huis van de directeur en de schikking van de ateliers vormt een belangrijk en interessant voorbeeld van industriële inplanting die duidelijk de mentaliteit van de tweede helft van de XIX^{de} eeuw illustreert. Het spel met de gietijzeren kolommen, arcaden en gewelfde vensters evenals de heel eenvoudige apparatuur van de constructies zijn van architecturale en dus artistieke waarde, wat inschrijving op de bewaarijst rechtvaardigt.

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE OUVRANT LA PROCEDURE D'INSCRIPTION SUR LA LISTE DE SAUVEGARDE COMME ENSEMBLE DES FACADES ET TOITURES DU BATIMENT A FRONT DE RUE ET DE LA TOTALITE DES AUTRES EDIFICES DE L'ANCIENNE COMPAGNIE DES BRONZES SISE RUE RANSFORT 27 A MOLENBEEK-SAINT-JEAN.

DELIMITATION DE L'ENSEMBLE.

Vu pour être annexé à l'arrêté du

13/4/95

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale.

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale chargé du Logement, de l'Environnement, de la conservation de la Nature et de la Politique de l'Eau et des Monuments et des Sites.

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

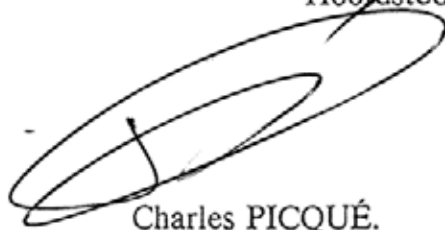
BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE OPENING VAN DE PROCEDURE TOT INSCIJFING OP DE BEWAARLIJST ALS GEHEEL VAN DE GEVELS EN BEDAKINGEN VAN HET GEBOUW AAN DE STRAATKANT EN VAN HET GEHEEL VAN DE ANDERE GEBOUWEN VAN DE VROEGERE "COMPAGNIE DES BRONZES" GELEGEN RANSFORTSTRAAT 27 TE SINT-JANS-MOLENBEEK.

AFBAKENING VAN HET GEHEEL

Gezien om bij het besluit van 13/4/95 ^{13/4/95} gevoegd te worden.

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Huisvesting, Leefmilieu, Natuurbehoud en Waterbeleid en Monumenten en Landschappen.

Charles PICQUÉ.

Didier GOSUIN.

